

Навчальна програма з позашкільної освіти
«ТАНЦЮВАЛЬНА МОЗАЙКА»
(початковий рівень)
1 рік навчання

«Схвалено науково-методичною комісією з позашкільної освіти Науково-методичної ради з питань освіти Міністерства освіти і науки України» (протокол №2 від 29.06.2017) (лист ІМЗО від 18.07.2017 № 21.1/12-Г-406)

Автори:

*Сафонова О. О. – керівник гуртка
Сумського обласного центру
позашкільної освіти та роботи з
талановитою молоддю;
Шевчук А. С. – доцент, кандидат
педагогічних наук, хореограф.*

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Хореографічна діяльність дітей є одним із засобів їхнього естетичного виховання та фізичного розвитку. Її сутністю є музично-рухова активність, під час якої діти опановують, відтворюють танцювальні рухи; удосконалюють фізичну красу, зміцнюють здоров'я тощо.

Навчальна програма з позашкільної освіти «Танцювальна мозаїка» реалізується в гуртках художньо-естетичного напрямку та спрямована на вихованців віком 5-ти -7-ми років. Кількісний склад гуртка – 15-20 осіб.

Навчальна програма «Танцювальна мозаїка» розроблена із врахуванням положень законів України «Про освіту», «Про позашкільну освіту», Положення про позашкільний навчальний заклад. У програмі визначені зміст, рівень, обсяг знань, умінь і навичок відповідно до Базового компоненту дошкільної освіти (нова редакція), затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22.05.2012. № 615.

Програма побудована з урахуванням вікових особливостей вихованців і ґрунтується на принципах науковості, систематичності, послідовності, поступовості, природо відповідності, гуманізації, етнічної причетності. Зміст програми забезпечує творчо-естетичний розвиток дітей старшого дошкільного віку, формування вмінь і навичок хореографічно-творчої діяльності.

Програмою передбачено ознайомлення з елементами рухів класичного, народного, бального танців, танцювальними комбінаціями на основі сучасної пластики, розучування їх та закріплення. Виконання вправ забезпечує зміцнення м'язів, формування правильної постави, сприяє загальному фізичному розвитку дітей.

Програму розроблено на основі особистісно-орієнтованого та компетентнісного підходів.

Метою програми є розвиток художньо-творчих здібностей особистості дитини під час музично-хореографічної діяльності.

Згідно з поставленою метою визначені основні завдання хореографічної діяльності вихованців:

– ознайомлення дітей з поняттям «мистецтво танцю, хореографії», з хореографічними традиціями українського народу та народів світу, засобами музичної виразності, формування пізнавального інтересу до хореографічного мистецтва;

– формування у дітей початкових танцювальних умінь і навичок, координації рухів, орієнтування у просторі й колективі, взаємодії у парі, гурті;

– розвиток у дітей музичних здібностей, ритмічності, образної виразності, артистизму, зміцнення сили і рухливості кістково-м'язового апарату, фізичного та психічного здоров'я;

– формування в дітях творчої активності, відчуття характеру музики, уміння відчувати засоби музичної виразності та самостійно відтворювати їх у рухах;

– збагачення емоційно-естетичного досвіду дітей, культури спілкування, виховання дбайливого ставлення до надбань вітчизняної та світової культури і мистецтва хореографії, духовних цінностей рідного краю, національної свідомості, самореалізації в соціумі засобами мистецтва;

– формування у вихованців гуртка пізнавальної, практичної, творчої, соціальної компетентності.

Під час хореографічної діяльності матеріали різних тем інтегруються в кожному занятті, виконуються завдання хореографічного навчання дітей комплексно, внаслідок чого у вихованців поступово формуються хореографічно-творчі теоретична, практична, творча, соціальна компетентності.

Програму розраховано на один рік навчання дітей початкового рівня - 2 години на тиждень (72 години на рік).

Формами контролю за результатами хореографічно-творчої діяльності вихованців є їх участь у заходах до календарно-тематичних свят і у підсумкових заняттях.

Початковий рівень, один рік навчання НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1.	Вступ	1	–	1
2.	Колективно-порядкові вправи	1	6	7
3.	Засоби музичної виразності, розвиток музикальності	1	7	8
4.	Вправи класичного екзерсису біля станка	1	2	3
5.	Вправи класичного екзерсису на середині зали	1	11	12
6.	Елементи народного, бального, сучасного танців	3	24	27
7.	Танцювальні ігри, танці	2	10	12
	Підсумок	–	2	2
	Разом	10	62	72

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (1 год.)

Ознайомлення з поняттям «мистецтво танцю, хореографії», хореографічними традиціями українського народу, бальними і сучасними танцями, з роботою гуртка; формування пізнавального інтересу до хореографічного мистецтва. Правила поведінки та техніка безпеки під час занять. Перегляд відеоматеріалів про виступи вихованців попередніх років.

2. Колективно-порядкові вправи (7 год.)

Теоретична частина. Правильна постава. Координація рук і ніг у рухах. Вітання. Правильне положення тулуба під час ходьби. Танцювальні рухи, танцювальні вправи на орієнтування у просторі зали.

Практична частина. Танцювальний крок по колу, утримання правильної постави. Ходьба на високих півпальцях. Ходьба з високо піднятими колінами, поступовий перехід на підскоки. Боковий приставний крок (з напівприсіданням і без нього), боковий галоп правим та лівим боком по лініях, по колу. Біг по колу на півпальцях. Шиккування на лінії, у колони, перебудови з однієї колони на дві, з одного кола на два, три, чотири кола, рух парами тощо. Уклін в парі, уклін хлопчиків, дівчаток.

3. Засоби музичної виразності, розвиток музичальності (8 год.)

Теоретична частина. Характер музики, засоби музичної виразності, що створюють його – мелодія, динамічні відтінки музики, темпи музики, музичні розміри, музичний ритм тощо. Вступ; контрастні частини музики; образи музичних творів. Рухи в характері й ритмі музики (біг, кроки, стрибки тощо). Три «кити» музики (марш, пісня, танець). Танцювальна музика (вальс, полька, хоровод).

Практична частина. Виконання музично-ритмічних вправ на розвиток музичальності. Передача в оплесках, рухах (кроки, біг, стрибки) загального характеру музики, темпу (швидкий, помірний, повільний), ритму, сили звучання музики (голосно, помірно голосно, помірно тихо, тихо). Музично-просторові вправи (марширування в темпі й ритмі музики та у пропонованій побудові; крок на місці, навколо себе вправо, вліво). Повороти на місці, зі стрибками. Створення рухового образу відповідно музичного образу.

4. Вправи класичного екзерсису біля станка (3 год.)

Теоретична частина. Постановка корпусу. Позиції ніг, рук. Вправи класичного екзерсису.

Практична частина. Виконання вправ біля станка. Нахили, переводи, повороти голови в характері вальсу, польки. Демі пліє (*demi-plie*, вихідна позиція — шосте положення, перша, друга, третя напів виворітна). Батман тандю (*battement tendu* з першої позиції вбік, потім вперед, назад). Батман тандю з демі пліє (*battement tendu* з *demi-plie* з першої позиції вбік, уперед, назад). Пасе пар тер (*passé par terre* з першої позиції). Релеве (з шостого положення та першої напів виворітної позиції).

5. Вправи класичного екзерсису на середині зали (12 год.)

Теоретична частина. Постановка корпусу. Позиції ніг. Позиції рук. Вивчення переміщень у просторі, кроків, стрибків. Рухи по діагоналі.

Практична частина. Виконання вправ на середині зали. Нахили, переводи, повороти голови. Позиції ніг (1-ша, 2-га, 3-тя, напів виворітні). Позиції рук

(підготовча, 1-ша, 2-га, 3-тя). Демі пліє (*demi-plie*, вихідна позиція — шосте положення, перша, друга, третя напів виворітні). Батман тандю (*battement tendu* з першої позиції вбік, потім вперед, назад). Батман тандю з демі пліє (*battement tendu* з *demi-plie* з першої позиції вбік, уперед, назад). Пасе пар тер (*passé par terre* з першої позиції). Па дегаже (*pas degage*, рух зв'язка — крок ногою, відведеною в напрямку другої позиції, з переносом ваги тіла з однієї на другу ногу). Пасе (*passé* з третьої позиції). Релеве (*releve*, із шостого положення, із першої та другої позицій, спокійно підводячись на півпальці та стримано опускаючи п'яти). Соте (*temps leve sauté* — стрибки з двох ніг на дві із шостого положення, із першої позицій, еластично відштовхуватись і м'яко приземлюватись). Перше *port-de-bras* в положенні *en face*. Рухи по діагоналі: танцювальний крок, крок з високо піднятими колінами, підскоки, боковий галоп тощо.

6. Елементи народного, бального та сучасного танців (27 год.)

Теоретична частина. Основні позиції рук, ніг. Основні положення рук для хлопчиків і дівчаток. Танцювальні кроки. Традиційні танцювальні рухи і фігури українського танцю. Хороводний крок. Танцювальні елементи бального танцю. Танцювальні елементи у сучасному стилі.

Практична частина. Виконання вправ з танцювальними елементами українського народного та бального танців (винесення ноги на носок і на п'яту, притупи, потрійне притупування, колупалочка, чесанка, дрібушечка, приставний бічний рух; рухи по одному та в парі у ритмі вальсу, у ритмі полонезу, у ритмі польки). Фігури українського танцю: «тин», «підкова», «змійка», «струмочок» тощо. Вивчення рухів у сучасному стилі. Виконання танцювальних етюдів, танців: «Зів'ємо віночки», «Гречаники», «Коло-гопачок», «Весняні котики», «Хурделиця», «Кривий танець», «Полонез» (розробки А. Шевчук); «Іграшки»; «Україна»; «Дитяча полька», «Сучасний етюд», «Танок-парад», «Соняшники і пташенята», «Танц-оркестр», «Новорічний хоровод», «Вальс з квітами», тощо.

Вигадування таночка-імпровізації на кшталт: «Хороводні витинанки», «Спритний козачок», «Українка чепуренька», «Завірюха-віхола».

7. Танцювальні ігри, хороводи, танці (12 год.)

Теоретична частина. Побудови: колона, шеренга, коло, звуження і розширення кола, концентричні кола. Дотримання інтервалів, рівняння. Розвиток емоційної виразності.

Практична частина. Робота над якістю виконання руху. Створення ігрового й танцювального образу з імпровізацією рухів під музику. Ігри, хороводи, танці, вправи: «Вигадливі чобіточки», «Веселий бубон-мандрівник», «Рухливі млиночки», «Шум», «Уклін-запрошення» (розробки А. Шевчук); «Птахи та клітка»; «Тин»; «Відлуння», «Зустріч у лісі», «Квач», «Квіти на клумбі», «Веселий потяг», «Веселі танцюристи», «День і ніч», «Гра з бубном» тощо.

8. Підсумок (2 год.)

Відкрите підсумкове практичне заняття з дітьми (2 рази на рік) за участю батьків вихованців і педагогів закладу.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці повинні орієнтуватися у поняттях, мати такі знання:
поняття «танець», «хореографія», «хореографічні традиції українського народу», бальний танець, сучасний танець;
назви танцювальних рухів, малюнків українського танцю, дитячих танців, бальних танців;
назви вправ класичного екзерсису;
правила поведінки під час занять у хореографічній залі.

Вихованці повинні мати вміння та застосовувати їх на практиці:
виконувати різні види кроку, бігу;
виконувати танцювальний уклін, танцювальні рухи, хороводи, таночки відповідно до програми;
відчувати і передавати у русі контрастне, мало контрастне звучання музики;
орієнтуватися в просторі зали, колективі, парі, перешиковуватися із одного танцювального малюнку в інший;
передавати музичний образ за допомогою танцювальних рухів;
комбінувати, змінювати, імпровізувати танцювальні елементи, рухи, зміст у фольклорних, народних, бальних, сучасних танцях.

По закінченню року навчання в гуртку вихованці мають набути таких компетентностей:

пізнавальної: мати уявлення про хореографію як вид мистецтва, про основні види та жанри танців, позиції ніг і рук, вправи класичного екзерсису;

практичної: орієнтування в просторі; виконання під керівництвом педагога і самостійно танцювальних рухів, вправ, танців; відтворення танцювальними рухами характеру, темпу, динаміки музики; узгодження рухів із музикою; взаємодія з партнером, групою;

творчої: імпровізації в образі; виконання творчих завдань; відтворення музичного образу пластикою і рухами тіла в іграх;

соціальної: розуміння важливості дотримання естетичних вимог до зовнішнього вигляду, здорового способу життя; ставлення до хореографії як джерела позитивних, радісних емоцій, шляхетних, патріотичних почуттів; уміння співпрацювати з дітьми та дорослими заради спільного успіху.

Орієнтовний перелік обладнання для хореографічних занять: фортепіано (одне), музичний центр (один), мультимедійний проектор (один, за потребою), накопичувач USB Flash-drive (один), диски із записами музики до усіх тем програми.

ЛІТЕРАТУРА

1. Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). Затверджений наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 615 від 22.05.2012р. // Дошкільне виховання. – 2012. – № 7. – С. 4–24.

2. Бондаренко Л. Ритміка і танець у 1-4 класах ЗОШ / Л. Бондаренко. – К.: Музична Україна, 1989. – 231 с.

3. Верховинець В. Весняночка. Ігри з піснями для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку. 5-те видання / В. Верховинець. – К.: Музична Україна, 1989. – 428 с.

4. Дитина: Програма виховання і навчання дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: В.О. Огнев'юк, К.І. Волинець; наук. кер. програмою: О.В. Проскура, Л.П. Кочина, В.У. Кузьменко, Н.В. Кудикіна; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І. Богданець-Білоskalенко, М.С. Вашуленко, Л.Л. Левченко, А.С. Шевчук [та ін.]. – 3-е вид., доопр. та доп. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2012. – 492 с.
5. Екологічне виховання старших дошкільнят / [упорядкув., В. Л. Сухар]. – Х.: Ранок, 2009. – 160 с. – (Програма розвитку).
6. Кононко О. Л. Виховуємо соціально компетентного дошкільника: навч.-мет. посіб. до Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / О. Л. Кононко. – К.: Світич, 2009. – 208 с.
7. Лохвицька Л. В. Дошкільникам про основи здоров'я: навч.-метод. посіб. / Л. В. Лохвицька, Т. К. Андрющенко. – 2-ге вид., оновл. – Тернопіль: Мандрівець, 2008. – 192 с.
8. Мартиненко О. Танцювальна мозаїка. Програма хореографічної роботи з дітьми 5-7 років / О. Мартиненко // Палітра педагога. – 2009. – № 1. – с. 25–31.
9. Методичні аспекти реалізації Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» / [наук. ред. О. Л. Кононко та ін.]. – К.: Світич, 2009. – 208 с.
10. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» // Палітра педагога. – 2012. – №3. – С. 39.
11. Програми для позашкільних і загальноосвітніх навчальних закладів: Художньо-естетичний напрям / упорядкув. О. В. Биковська, І. О. Василянська, О. О. Волкова та ін. – К.: Грамота, 2008. – Вип.1. – 100 с.
12. Програми школи сучасної хореографії Рівненського міського Палацу дітей та молоді / [упоряд.: Р. В. Алексіюк, І. М. Горбачук, О. Й. Додчук, Н. П. Зозуля, С. В. Котова, А. В. Самохвалова]. – Рівне: Волинські обереги, 2003. – 128 с.
13. Сапіга В. К. Українські народні свята та звичаї / В. К. Сапіга. – К.: Знання України, 1993. – 112 с.
14. Чен Н. В. Художньо-естетичний розвиток старших дошкільників. Образотворча діяльність: посіб. вихов. / Н. В. Чен. – Х.: Основа, 2012. – 95 с.
15. Шевчук А. Вишукано танцюємо, весело граємо / А. Шевчук // Дитячий садок. Мистецтво. – 2011. – № 1 (17). – С. 61-63.
16. Шевчук А. Дитяча хореографія: програма та навчально-методичне забезпечення хореографічної діяльності дітей від 3 до 7 років: навч.-метод. посіб. / А. С. Шевчук. – К.: Шк. Світ, 2008. – 128 с.
17. Шевчук А. С. Жанрові скарби української хореографії // Палітра педагога. – 2008. – № 5. – С. 3-6.
18. Шевчук А. С. Про що говорить український танок? Комунікативні цінності української хореографії // Палітра педагога. – 2008. – № 6. – С. 3-5.
19. Шевчук А. С. Художні проекти з 5-річними дітьми та їхніми батьками // Дошкільне виховання. – 2013. – № 8. – С. 11-17.